

نامیلکه‌ی زانیاری
لهباره‌ی ئەركەكان و مافەكانى پەنابەران
تکایه سەرنج بده بهم خاله گرنگانه‌ی خواره‌وه:

1. له پىرسىيەت دا لەگەل بەرپرسان ھاوکارى بکە!

ھەميشە راستگۈيانە وەلام بەدوه!

تو بەرپرسىيەت و له بەرژەندىي خۇت دا يە كە كەيسەكەت بە تەواوى و راستگۈيانە باس بکەيت. ھەر و تېبىكى درۆ زىان دەگەيىتىت بە جىتمانبۇونى تو! گۈئى مەدە بە قىسىمى قاچاخچىمەكان يان رېكخراومەكانى قاچاخى مەرۆف لەبارەي ئەمەرى كە له پىرسىيەت دا دەبى چى بلتىت. ئەگەر و تەكانت راست نەمین رەنگە ئەمجزۇرە ئامۇزگارىيانە بە زىانى تو بشكىنەوه.

- بى هىچ دواخستىك بەلگەي پىویست پېشىكەش بکە بۆ داواكارىت بۇ پاراستى نىيۇدەولەتى (لەمە بەدوا بە كورتى بىنى دەلىن داواى پەنابەرى). كاتىك پرسىيارت لى دەكىرىت راستگۈيانە ھەممۇ زانىارىيەكى پىویست بۇ سەلماندىنى كەيسەكەت پېشىكەش بکە.
- له خىراترین كاتى مومكىن دا ھەممۇ ئەم زانىارىيانە كە ھەمته پېشىكەش بکە.
- ئەگەر پېشىر لە وەلاتىكى ترى ئەرووپا بۇويتە، پىمان بلى.
- ھىچ زانىارىيەكى ھەمە مەدە بە بەرپرسان. راستگۈيانە، ناوت، ھەر ناوىك كە پېشىر بە كارت ھىناوه، برقى لەدایكبۇونت، ئەم و لاتانە كە پېشىر لېيان ژياۋىت، ئەم داواى پەنابەريانە كە پېشىر داوتە و ھەروەھا ھەممۇ پەيوەندىيە خىزانى و كۆمەلەيەتىكەنانت بلى.
- سەبارەت بە نەتمەوه وە يَا و لاتى بىنھەتىت، يان ئەسلىبۇونى بەلگەكانت (بۇ نموونە بەلگەي سەھىر، بلىتى شەمەندەفەر) ھەمۆل مەدە بەرپرسان بەخەلەتتىت. ئەمە دەتوانىت كارىگەمرى خراپى لەسەر داواى پەنابەرىت ھەبىت و رەنگە داواكارىت دەستبەجى رەت بىرىتەوه.
- راستگۈيانە بلى لەبىرچى داواى پەنابەرى دەكىيت و ھەروەھا راستى ئەم رووداوانە بلى كە بەرپرسان لەبارەيانەوه پەرسىيار دەكەن.
- ئەگەر نامەي بانگەنىشتىكىردن بۇ ديمانە (پرسىيارلىكىردىن) بۇ تو ھاتووه، له كاتى دىيارىكراو لە شۇينى دىيارىكراو ئامادە بىبە. ئەگەر نامەي بانگەنىشتىكىردىن بۇ پېشىكەن (بۇ نموونە پېشىكەن لەلايەن پېشىكەن يان پىپۇرىيەكەو) بۇ تو ھاتووه، له كاتى دىيارىكراو لە شۇينى دىيارىكراو ئامادە بىبە. له پىرسىيەت لېكۈلىنەوه و پېشىكەن دا ھاوکارى بکە! تکایه لە ماوهى ئەم چاپىكەمۇتانا دا ھاوکارىيەمان بکە و يارمەتىمان بده.

- ئەگەر ناساختىت و ناتوانىت لە وادىي چاپىنەكەوتىن ئامادە بىبىت، تكايىد دەستبەجى بەرپىرسان ئاگادار بكمۇ و بەلگەمى پىشىكەش بکە. ئەگەر لمبارەت ئۆتكارىيەت لە وادىي چاپىنەكەوتىن ئامادە بىبىت، تكايىد بە بەرپىرسان بلى.
- ئەگەر بىي پاساو لە وادىي چاپىنەكەوتىن دا ئامادە نەبىت، رەنگە بەرپىرسان پېيانو ابىت كە تو دەتمەۋىت خوت لە پىرسەكە بىزىتەمە. لەوانھىي پىرسەي پەنابەرىي تو كۆتايىي پى بەئىرىت، يان بىريارىيەت ئەرینى يان فەرمانى دەستگىركردن سەبارەت بە تو دەربىرىت.
- لە ماوهى پىرسەي دىاريىكىرىنى ناسنامە دا لەڭەل پۇليس ھاواكارى بکە (بۇ نموونە لە كاتى گرتى پىنچەمۆر، وېنە و هەند).
- ھەرچەشىن ئۆرانكارىيەك لە ناوئىشانى تو واتە ئەم ناوئىشانە پۇستىيت كە نامەي بۇ دەنلىرىن، دەبى دەستبەجى راپورت بىرىت بە بەرپىرسان. ئەگەر لە دەرمۇھى ئەم ولاتەميش بىت ھەر دەبى پابەند بىت بەمە. ئەگەر لە نەمسا بىت، ھەر ئەمۇندە بەسە كە لە ماوهى سى رۆژ دا ناو و ناوئىشانت لای دەسەلاتى شىاوى توماركردى شۇنىنى نىشتەجىيۈن تومار بىكەيت. ھەروەھا دەتوانىت وەرگىرىيە فەرمى بۇ نامەكانىت دىيارى بىكەيت (بۇ نموونە كەسىكى ئاشنات لە نەمسا، رېيکخراوينى خېرخوازى، و هەند).
- زۇر گۈرنگە كە بەرپىرسان بىزانن نامەكانى تو بۇ كامە ناوئىشان بىتىن. ئەگەر تو ئىمە لە گۈرانى شۇنىنى نىشتەجىيۈن تاڭادار نەكەيتەمە، رەنگە ئەم كارىگەرە خراپانە خوارەمە بۇ تو ھەبىت:

 - ئەگەر بەرپىرسان نەتوانىن نامەي بانگوشت بۇ تو بىتىن، لەوانھىي پىرسەي پەنابەرىت كۆتايىي پى بەئىرىت، يان بىريارىيە ئەرینى سەبارەت بە تو بىرىت. ھەروەھا رەنگە مافى پاراستن لە دېپورتكردن لە دەست بىدەيت!

- ئەگەر بەرپىرسان نەتوانى بىريارى خۇيان لمبارە داواىي پەنابەرىت بە تو راپگەيەن، رەنگە دەرفەتە گۈرنگەكان بۇ پىشىكەشكەرنى چارمسەرى ياسايى (بۇ نموونە، دەرفەتى پىشىكەشكەرنى داواى پىداچۈونەمە) لە دەست بىدەيت.
- دواى ئەمە رەنگە بىريارى بەرپىرسان بىتىه بىريارى كۆتايى و تو مافى پاراستن لە دېپورتكردن لە دەست بىدەيت.
- ئەگەر تو ئىدعا بىكەيت كە مەنالىت و ئەمە جىڭەمى گومان بىت، پۇيىستە گەواھىي جىياوەر يان بەلگەمى گونجاوى تر پىشىكەش بىكەيت كە نىشان بىدات تو مەنالىت. ئەگەر نەتوانىت بەلگەمى پۇيىست پىشىكەش بىكەيت، رەنگە بەرپىرسان فەرمانى پىشكىنىي پىشىكى دەربىكەن بۇ ئەمە ئەمەنلىقى تو دىيارى بىرىت. زانىارىي زۇرتر لمبارە دىاريىكىرىنى تەممەن لەرىيگەنىي پىشكىيە لەتىي نامىلىكەيەكى تايىمەت دا پىشىكەش كراوه.
- ئەگەر تو مەنالىتىكى تەننیا بىت، واتە تەممەنت كەمتر لە 14 بىت، دەسەلاتداران ناچار نىن پىرسەي گەران بۇ خىزان دەست پى بکەن. تو دەتوانىت داوا بىكەيت كە گەران بۇ خىزان دەست پى بکەن. لە پىرسەي گەران بۇ خىزان دا بەرپىرسان يارماھىت دەدەن. زانىارىي زۇرتر لمبارە گەران بۇ خىزانى مەنلاان لەتىي نامىلىكەيەكى تايىمەت دا پىشىكەش كراوه.
- ئەگەر تو مىزمانالىتىكى تەننیا بىت، واتە تەممەنت زىاتر لە 14 بىت، دەسەلاتداران ناچارن كە پىرسەي گەران بۇ خىزان دەست پى بکەن. لە پىرسەي گەران بۇ خىزان دا دەبى تو ھاواكارى بىكەيت و ھەمەو بەلگەمى كە سەلماندىن پىيوەندىي خىزانى پىشىكەش بىكەيت. ھەروەھا دەبى ھەمەو درەنچامەكانى ھەرچەشىن ئۆرانتىك بۇ خىزان كە كراوه

بدهیت به نووسینگه‌ی فیدرآل بۆ کۆچبەری و پەنابەری (BFA). زانیاریی زۆرتر لەبارەی گەران بۆ خیزانی میرمندالان لهنیو نامیلکەمیکی تایبەت دا پىشکەش کراوە.

- ئەگەر لە ناوەندى پەسپۇندى دا ناوى تو وەکوو بىخانوو توamar کرابىت، ئەركى راپورتدان ئۆتوماتىك دەکھویتە ئىستوت. پىويستە هەر 14 رۆژ جارىك لە نزىكتىرىن ۋېستگەي يۈلىس لە ناوەندى پەسپۇندى راپورت بدهىت. ئەم ئەركى راپورتداňە لە يەكمەم رۆزى كاركىرنى دواى ئەو رۆزە كە ناوت وەکوو بىخانوو توamar دەكىت دەستت پى دەكەت. هەتا كاتىك كە لە پېرسەي پەسەندىكىن دا بىت، ئەم ئەركە تو ناگىرىتەوە.

ئەگەر تو وەکوو پەنابەریك ئەركى هاوكارىكىن بەجى نەھىنىت، ئەمە دەتوانىت كارىگەربى خراپى لەسەر **ھەلسەنگاندى داواى پەنابەریت و جىباوەر بۇونت ھەبىت!**

ئەركەكانى هاوكارىكىن و راپورتدان بەجى بەھىنە. ئەگەر ئەم ئەركانە بەجى نەھىنىت، رەنگە نووسینگە‌ی فیدرآل بۆ کۆچبەری و پەنابەری (BFA) دەستبەسەرت بکات هەتا كاتى دېپورتىرىن، بۇ ئەوهى دىلنىيا بىبىت كە ھەنگاواي ياسايىي پىويست ھەلدەگىردرىت بۆ كوتايىھەننەن بە نىشتەجىبۇونت يان وەدەرنانت لەم و لاتە. بەجىنەھەننەن ئەركەكان دەتوانىت ھەندى دەرەنچامى خراپى دېكەيشى بۇ تو ھەبىت بۇ نۇونە راڭىتن يان سنۇورداركىرنى يارمەتىيەكانى بەخۇيىكىن دەنەنەن خزمەتى بىنەرتى، يان ھەندى زيانى پېرسەمىي بۇ تو ھەبىت.

2. ھەنگاواي ياسايىيەكانى داواى پەنابەری:

• **پىشەرچەكانى پىدانى داواى پەنابەری لە نەمسا:**

تو داواى پەنابەریت پىشکەش كردىت. داواى پەنابەریت پەسەند كرابىت. بتوانىت بە شىۋىھەمەكى جىباوەر بىسەلمىنىت كە دەترسىت لەوهى كە لە ولاتى خوت دا ئەشكەنچە و ئازار بىرىت، بەھۆى نژاد، ئابىن، نەتمەوه، باوەرى سىاسى يان ئەندامىتى لە گرووبىنىكى كۆمەلایەتىي دىيارىكراو دا. لە ولاتى خوت دا نەتوانىت پەنا بۇ لايەتىك بىبىت يان بىرسىت لەوهى كە وەها بىكەيت.

• **دەيمانە:**

- داواى ئەوهى داواى پەنابەریت پەسەند كرا (ھەروا كە پىتىر لە نامىلکەي زانیارىي سەرتايى دا ڕوون كرايەم، كارماندىيەكى نووسینگە‌ی فیدرآل بۆ کۆچبەری و پەنابەری (BFA) لەگەلت دەمانە دەكەت. ئەم كارماندە لە بارودۇخى ولاتى ئىسلەي تو ئاكىدارە و لەبارە داواى پەنابەریت بىريار دەدات.
- لە ماوهى دەمانە دا تو دەبى بە بەلگەمە داواى پەنابەریت بىسەلمىنىت. تكايە رەوونى بىمەوه كە بۇچى دەترسىت ئەشكەنچە و ئازار بىرىت. ھەرەمەن ئەمەن دەنەنەن بىمەوه كە رېيگە دەگەن لە گەرانمەھەت بۇ ولاتى خوت.
- ھەممۇ ئەم زانیاريانە كە لەبارە رېيگە ئەلھاتىت دەيدەيت وەکوو نەپىنى دەپارىزىرەن و نادرىن بە بىرپەسانى ولاتى خوت.
- زۆر گرنگە كە زانیارىي تەھاوا و ورد و ھەممەلایەن لەبارە مىزۇوى كەپسەكەت و ئەم مەترسىيانە كە لەسەرت ھەن پىشکەش بىكەيت. بەلام ئەنەنراست بىلە!
- ھەر دۈريەك لە وتمەكانت دا زيان دەگەمەن ئەتكەن بە جىباوەر بۇونت. ئەگەر ھەر شىتىكى ناپەون لە وتمەكانت دا ھەبىت، پىرسىارى زۆر تەرت لى دەكىت.

- دیمانه گرنگترین بهشی پرفسهی پهناپهريي تو يه. بنهمای برياردانی بمرپرسانه لمبارهی ئوهى كه مافي پهناپهريي بدرېت به تو يان نه.
- هبروهها دهکريت کمسىك كه تو باورت پىي هئي، پاريزهريي و يا نوينهريي يان راوىزكارىكى ياسايبى له دیمانه دا بهشدارى بکات.
- ئەگمەر تەممەنت ژىر 18 ساله، دەبى نوينهرى ياسايبىت (باوكت يان دايكت، راوىزكارى ياسايبىت يان ئەن نووسىنگەمى خوشگوزەرانىي گەنجانە كە شياوه) لە دیمانەكمەت دا ئامادە بىت.
- ئەگمەر ترسىت لە ئەشكەنجه و ئازار بەھۆى دەستيوردان لە خواستى سىكسىتت بىت، مافى ئەمەت هئي كە كەسىكى ھاوارمگەزى خوت لەگمەلت دیمانه بکات. بەلام ئەگمەر لمبىر ھۆكارەكانى ھەلھاتت دەتهھويت كەسىكى ھاوارمگەزى خوت لەگمەلت دیمانه بکات، تكايى لە كاتى گونجاو دا پىمان بلنى.

﴿ وەركىرى زارەكى: ﴾

بەرپرسان وەركىرى زارەكى بەخۇرایى بۇ تو دابىن دەكەن بۇ ئەمەت بتوانىت بى هىچ كىشىمەكى زمانى ھۆكارەكانى ھەلھاتت رۇون بکەيتەوە. ئەگمەر لمبىر ھۆكارەكانى ھەلھاتت دەتهھويت كەسىكى ھاوارمگەزى خوت وەركىرىانت بۇ بکات، تكايى لە كاتى گونجاو دا پىمان بلنى. بەرپرسان ھەول دەدەن تا جىگايىكى كە مومكىن بىت وەركىرىكى زارەكى پەيدا بکەن كە ھاوارمگەزى خوت بىت. ئەركى ئەم وەركىرى زارەكى تەنبا ئەمەت يە كە بە دروستتىن شىوهى مومكىن وەتكانى تو وەركىرىتەوە. ئەو تەنبا تىوبىزىوانىكى زمانىيە لە تىوان تو و بەرپرسان دا و، وەکوو ئەو كارماھانەي كە بۇ دەسەلاتەكان كار دەكەن، بەرپرسىارن كە وەتكانى تو وەکوو نەننەكى تەواو بپارىزىن. ئەگمەر بۇ تىيگەيشتن لە وەركىرى زارەكى كىشەت هەمە يان ئەگمەر دەتسىيت لە بەردمەم ئەم دا ئاشكرا قسە بکەيت، تكايى دەستبەجى بە كارماھانى ئىيمە بلنى.

تكايى سەرنج بده، وەركىرى زارەكى ناتوانىت و نابىت هىچ زانىارىيەكى ياسايبى يان دىكە لمبارە ھەنگاوه ياسايبىكەنانى داواي پهناپهريي بدادت به تو.

﴿ تۆمارە نووسراوەكان: ﴾

لە ماوهى دیمانه دا، وەتكانى تو تۆمار دەكىزىن، واتە دەنۋوسرىن. لە كۆتايى دیمانه دا، وەركىرى زارەكى دووبارە ئەم تۆمارە تەرجومە دەكتەمە دەكتەمە بۇ تو و ئەمەيش لە بەرژەندي تو دا يە. ئەمە رىيگەت پى دەدات كە ھەلەكان ရاست بکەيتەوە يان زانىارىي زۆرتر زىدە بکەيت. ئەگمەر وەتكەت بە دروستى و تەواوى تەرجومە كراوه، بە واژۆكرىنى تۆمارەكە ئەمە پشتراست بکەمە. لە كۆتايى دیمانه دا دەتowanىت داواي كۆپەكى تۆمارى ئەم دیمانەيە بکەيت.

﴿ برياردان: ﴾

بەرپرسان لمبارە دەنچامى پرفسەي پهناپهريي تو بە نووسراوى رادەگەمەنرېت. بهشى ئەسىلىي ئەم بەرپارە دەكىزىتە زمانىك كە تو لىنى تىيدەگەيت.

رەنگە خودى بەرپرسان، پۈست يان پۈليس ئەم بەرپارە بەگەمەننە دەستى تو. بۇيە دىسانەمە جەخت دەكەنەمە كە دەستبەجى هەرچەشىنە گورانكارى لە ناونىشانت دا راپورت بده بە بەرپرسان.

تو مافى ئەمەت هەمە كە داوا بکەيت دادگاي ئىدارىي فيدرال پىداچوونمەمە ئەو بەرپارە بکات كە نووسىنگەمى فيدرال بۇ كۆچپەرى و پهناپهرى (BFA) داوايي. داواي پىداچوونمەمە دەبى لە ماوهىكى دىاريىكراو دا پىشىكەش بکەيت و تەنبا دەبى

له نووسینگه‌ی فیدرال بُو کوچبهری و پهناهبری (BFA) تومار بکریت. لمبر ئەمە، پیویسته کە رینمايیه‌کانى تاييەت بە داواى پىداچوونه‌و كردن كە لەنئۇ بىريارەكەت دا هاتووه بە وردى بخويىنىتەوە (ئەم رينماييانە پىت دەلىن كە دەتوانىت دژى بىريارى دەركراو چى بكمىت و لە ج ماوەيەك دا دەتوانىت ئەو كارانە بكمىت).

٤ پىشکەشكىنى بەلگەكان

- ئەگەر تو لە ناوەندى وەرگرتى سەرتايى دا يىت يان بىنكەمەكى خۆشگۈزەرانى بُو تو تەرخان كراوه، دەبى ئەنگەكانت لەمۇي پىشکەمش بكمىت.
- ئەگەر نوينەرىكى ياسايى (پارىزمرىيەك) ت بُو خۆت دىيارى كردووه يان رىيگەت بە كەسىيەك داوه كە نامەكانت وەربىگریت، نامە و بەلگەكانى بەرپىسان دەدرىنە دەستى ئەو. لە ماوەي پېرسەمى پەسەندىكەن دا، نامەكانى باڭھەيشت كردن تەنەيا دەدرىن بە خۆت.
- ئەگەر تەممەنت ژىر 18 سال بىت باوك و دايىت لمەكلەت نەبىن، نامە و بەلگەكانى بەرپىسان دەدرىنە دەستى نوينەرى ياسايى تو (واتە راۋىزىكارى ياسايى لە پېرسەمى پەسەندىكەن دا يان نووسینگەي خۆشگۈزەرانىي گەنچان). لمبر ئەمە پىویسته لە ماوەي كەسىمەكەت دا بەردىوان لمەكلەن نووسینگەي خۆشگۈزەرانىي گەنچان لە شوينى نىشتەجىبۈونت لە پەيپەندى دا بىت و ئەوان لە سەرەشۈرنى خۆت ئاگادار بكمىتەوە.
- ئەگەر بىتۇ لەمۇ شوينە نەبىت كە ناوەنىشانى داوه، ئەمۇ نامە و بەلگەنە كە بُو تو نىردرابون لای گەيمەنەر (ئاساييانە نووسینگەي پۇست) دادەنرۇن تو دەتوانىت دواتر بچىت و وەرىيگەيت. پىویسته بىزائىت دانانى نامە و بەلگە لای گەيمەنەر وەك ئەمە يە كە شەخسەن درابىتە دەستى تو و ھەرجۈرە دەرفەت و ماوەي دىارييکراو لەمۇ كاتمۇ دەست پى دەكەت كە بەلگەكە لای گەيمەنەر دادەنرۇت.
- ئەگەر بى هىچ بىنەمايمەكى ياسايى نامەيەك يان بەلگەمەك قىبۇول نەكەيت، لە ناوەنىشانى دىارييکراو يان لايەنى گەيمەنەر (ئاساييانە نووسینگەي پۇست) دادەنرۇت. پىویسته بىزائىت دانانى نامە و بەلگە لای گەيمەنەر وەك ئەمە يە كە شەخسەن درابىتە دەستى تو و ھەرجۈرە دەرفەت و ماوەي دىارييکراو لەمۇ كاتمۇ دەست پى دەكەت كە بەلگەكە لای گەيمەنەر دادەنرۇت.
- ئەگەر ناوەنىشانى ئىستات نەدابىت بە دەسەلاتداران و ئەمانىش نەتوانى بە ئاسانى ناوەنىشانى نويت بەرۋىزنى، بىريارى دەركراو سەبارەت بە كەسىمەكەت ھەروەھا رەنگە بىرىتە دەسەلاتداران. دانى بىريارى دەركراو بە دەسەلاتداران وەك ئەمە يە كە شەخسەن درابىتە دەستى تو و ھەرجۈرە دەرفەت و ماوەي دىارييکراو لەمۇ كاتمۇ دەست پى دەكەت كە بىريارەكە دەدرىتە دەسەلاتداران.
- كە وايە، ھەميشە ھەرچەشىنە گۈرانكارى لە ناوەنىشانى راپورت بە بەرپىسان.
- ئەگەر بُو نموونە، لە ئىستا دا شوينىكى نىشتەجىبۈونى درىزخايىت نىيە، دەتوانىت لايەنەيىكى رىيگەپىدرارو دىيارى بكمىت بُو ئەمە بەلگە و نامەكانت بىرىتە دەستى (بُو نموونە، ئاشنايىكە كە لە نەمسا دەزى، رىيکخراوه خىرخوازىيەكان، ھەندى). تاكايدە دەستبەجى ئەم ناوەنىشانە بە دەسەلاتداران. ھەممو بەلگە و كاخەزىكى پېيوەست بە كەسىمەكەت دەتىردرىت بُو ئەم ناوەنىشانە.
- لە ماوەي پېرسەمى پەنابەرى دا، ناوەندى پەنابەرى تاييەتى كەسانى بىخانوو (ئەمە ناوەندىكە لەمۇ ناوچە شارەوانىيە دا كە تو لىنى دەزىت، زۇربەي كات كەسانى بىخانوو سەردانى ئەم ناوەندە دەكەن) وەكۈو ناوەنىشانى نامە و پۇست ھەزمار ناكرىت. ئەمە يانى لە ماوەي پېرسەمى پەنابەرى دا هىچ بەلگە و نامەيەك نادرىتە دەستى ئەم ناوەندە و نانىردرىت بُو ئەمۇ.

۶ هنگاوه یاساییه کانی تایبەت به داواکاریی دووباره

ئەگەر تو دواى پرۆسەی داواکارىيەكەت دىسانمۇ داواکارىيەكەت تومار كىرىپىت (واتە دواى ئەوهى كە بىريارىكى لازمولىچرا لمبارە داواکارىيەكى تو دەركراوه، دووباره داواکارىيەك پېشىكەش بىكەيت)، داواکارىيەكەت بېپىي ھەندى مەرج و مادەي یاسايى تاييەت لىك دەرىيەتەوە. نامىلىكىيەكى رىئىمايى تاييەت بۇ ئەم مەبەستە دانراوه كە ھەموو وردىكارىيەكى تىدا يە.

۷ پاشگەزبۇونەوە لە دواى پەنابەرى:

لە بنەرەت دا، تو ناتوانىت لە دواى پەنابەرىت پاشگەز بىيەتەوە. بەلام، ئەگەر ھەر دەتهوپىت كۆتايى بە پرۆسەي پەنابەرىت بەيىنەت، تكايە بە نامە دەسەلەتداران ئاكىدار بىكمۇ يان پەيووندى بىكە بە ناوەندى ئامۇزگارى لمبارە گەرانمۇ يان راۋىئىزكارىيەكى یاسايى. ئەگەر دواى پېشىكەشكەرنى دواى پېداچۇونەوە دژى بىريارىكى نۇوسىنگەمى فيدرال بۇ كۆچبەرى و پەنابەرى (BFA) بەتهوپىت دواى پەنابەرىت وەربىگەرەتەوە و پاشگەز بىيەتەوە، ئەمەن وەكۇ پاشگەزبۇونەوە لە دواى پېداچۇونەوەت ھەزىز دەكىرىت. ئىتر ناتوانىت لە رىيگە یاسايىه کانمۇ دژى بىريارى ئىسلەيى نۇوسىنگەمى فيدرال بۇ كۆچبەرى و پەنابەرى (BFA) نارەزايەتى دەرىپەرىت.

۸ نەگەرى دەركەرنى فەرمانى دەستگەيرەرنىت

لەوانىيە دەسەلەتداران فەرمانى دەستگەيرەرنىت دەربەكەن، ئەگەر:

- خۇت لە پرۆسەكە بىزىتەمۇ؛ واتە، ئەگەر دەسەلەتداران نەزانىن تو لە كۆتىت.
- لە وادەي چاپىكەوتىن لەو رۆزەي كە دەسەلەتداران دىاريييان كردۇوە ئامادە نەبىت، سەھىرلە ئەوهى كە داوات لى كراوه كە لە كاتى دىارييكراؤ دا ئامادە بىبىت.

دواى ئەمەن دەستبەسەر كرايت، بەرپرسانى ئاسايىش دەتبەن بۇ لای دەسەلەتداران.

۹ پرۆسەي پەنابەرىي خىزان:

وەكۇ ئەندامى خىزانى كەسىكى بىيانى كە پېشىر مافى پەنابەرى يان دۆخى پاراستى لاوەكىي پى دراوه، تەنبا كاتىك كە ئەم پېشىمەرجانە خوارەوت ھەبىت، توپش ھەمان ئاست لە ماف و پاراستىت پى دەبەخشرىت:

- ئەمۇ ئەندامە خىزانەكەت نابىت تاوانى كىرىپىت.
- درېزەدان بە ژيانى خىزانىت لەكەمل ئەندامانى خىزانەكەت لە ھىچ و لاتىكى تر بۇ تو مومكىن نەبىت.
- ھىچ ھەنگاولىكى یاسايى بۇ ھەلۇشاندۇمۇ يان بەتاللەكەرنەمە مافى پەنابەرى يان پاراستى لاوەكى دژى ئەمۇ ئەندامە خىزانەكەت لە ئارا دا نەبىت.
- تو نابىت ھاولاتىي و لاتىكى ناوجەي ئابورىي ئەوروپا (EEA) يان سويس بىت.
- ئەمۇ ئەندامە خىزانەكەت كە تو پشت بە داواکارىيەكەت دەبەستىت خوى لەرىيگەي پرۆسەي پەنابەرىي ئەندامى خىزانەمۇ مافى پەنابەرى يان پاراستى لاوەكىي پى نەبەخشرابىت؛ بەلام ئەگەر ئەم ئەندامى خىزانە مەنالىي پېنەگەيشتۇرى ھاوسەرگەر ئەكردوو بىت، ئىتر ئەم مەرجەي بۇ دانانزىت.

ئەندامانى خىزان بۇ نموونە بىرىتىن لە: ھاوسمەر، باوک يان دايىكى مەندانىي پىنەگەيشتوو و مەندانىي پىنەگەيشتوو ھاوسمەرگىرىنەكىدوو. ھاوسمەركان دەبى پېشتر لە ولاتى خۇيان لەتىيە يەك خانەواه دا پېكەمە ژىابىتن.

مەندانى:

ئەو داواكارىيە كە تو پېشىكەشى دەكەيت، ھەروەھا مەندانىي پىنەگەيشتوو و ھاوسمەرگىرىنەكىدوو تۇ (مەندانىي ژىير 18 سالى تۇ) يش دەگرىتىمۇ، ئەڭمەر لەگەلت بن. ئەڭمەر مەندالىكت لە نەمسا لە دايىك بېيت، دەبى لە ماوهى پىرۆسەمى پەنابەرى دا راپورتى بەدەيت بە نۇوسىنگەمى فىدرال بۇ كۆچبەرى و پەنابەرى (BFA). ھەروەھا كاتىك لە نەمسا دەمەنیتىمۇ دواى ئەوهى كە داواكارىيەكەمت بە تەواوى رەت كراوەتىمۇ و ئىتەر مافى نىشتەجىبىوون يان دواخستى بىريارى وەدەرنان بە تو نادىرىت، ئەڭمەر بىتتو لىرە مەندالت بېيت دىسان دەبى راپورتى بەدەيت. لەم حالەتە دا، دەستبەجى و دادەنرەت كە داواكارىي بۇ پاراستى نىودەولەتى پېشىكەش كراوە.

ئەڭمەر مافى پەنابەرى يان دۆخى پاراستى لاوهكى بە تو بەخشرابىت، دەتوانىت بە نامە يان راستەخۆ لە نۇوسىنگەمى فىدرال بۇ كۆچبەرى و پەنابەرى (BFA) داواكارى پېشىكەش بکەيت بۇ ئەو مەنداڭە كە لە نەمسا لە دايىك بۇوە.

﴿ كارتى مافى نىشتەجىبىوون: ﴾

ئەڭمەر دواىي پەنابەرىت پەسەند كرابىت، كارتى مافى نىشتەجىبىوون بۇ تو دەردىكەيت. رەوابىي و بايەخى ئەم كارتە لەگەل دەرچۈنلى بىريارى نەھايى يان كۆتابىيەتلىقى پىرۆسەمى پەنابەرىت بەسەر دەچىت. ئەوكاتە، دەبى كارتەكە بەدەنەتىمۇ بە نۇوسىنگەمى فىدرال بۇ كۆچبەرى و پەنابەرى (BFA).

﴿ كارتى مافى پاراستى لاوهكى: ﴾

• پەنابەرى:

ئەڭمەر مافى پەنابەرى بە تو بەخشرابىت، نۇوسىنگەمى فىدرال بۇ كۆچبەرى و پەنابەرى (BFA) كارتىكى مافى پەنابەرىت بۇ دەردىكەت. ئەم تەننیا كاتىك دەشىت كە دواىي پەنابەرىت تو لە رىيكمۇتى 15 ئى نۆفمبەرى 2017 يان دواتر پېشىكەش كرابىت. ئەم كارتە بەلگەمى سەلماندىنى ناسنامەت تو و ھەروەھا بەلگەمى ياسايبىوونى نىشتەجىبىوونت لە نەمسا يە. ھەركات مافى پەنابەرىت تو بەتال بىرىتىمۇ، ئەم كارتەيش بىبايەخ دەبىت.

• پاراستى لاوهكى:

ئەڭمەر دەسەلەتتىك سەلماندىتى كە تو شىلۋى مافى پەنابەرى نىت، بەلام سەربارى ئەممە لمبىر بارودۇخى ولاتى ئەسلىت، بەرپىسان نەتوانى تو دېۋىرت بىكەن يان وەدەر بىتىن (واتە بەھۇي مەترسىي پېشىلەپونى مافى ژيان، پېشلىپونى قەدەخەى لەسىدارەدان، ئەشكەنچە يان رەفتارى نامزۇقانە و سووکايەتى)، ئەمان مۆلتى نىشتەجىبىوونى كاتى بۇ تو دەردىكەيت. دواى ئەوه، نۇوسىنگەمى فىدرال بۇ كۆچبەرى و پەنابەرى (BFA) كارتىكى پاراستى لاوهكىت بۇ دەردىكەت.

ئەم كارتە بەلگەمى سەلماندىنى ناسنامەت تو و ھەروەھا بەلگەمى ياسايبىوونى نىشتەجىبىوونت لە نەمسا يە. مافى نىشتەجىبىوون ھەر رەوا دەبىت ھەنئا كاتىك كە بىريارى نەھايى لمبارەدىرىزىكەنەمە دەرىت، بە مەرجىك كە داواكارى بەرلە بەسەرچۈنلى مافى نىشتەجىبىوون پېشىكەش كرابىت.

ئەگەر ئەو ھۆکارە ئەسلىانەى كە رىيگر بۇون لە وەدرانان يان دېپورتىكىرىنى تو بۇ ولاتى ئەسلىت، چىتەر بۇونىان نەبىط، مافى نىشتمەجىبۈونى كاتى ھەلەمەشىتەمە و كارتى پاراستى لامىكىي تو بەتال دەكرىتەمە. ئەم بىريارە بە نامە ۋادەگەنەرىت. تو مافى ئەمەت ھەمە كە داوا بىكەيت دادگايى ئىدارىي فيدرال پىنداقۇنەمە ئەو بىريارە بىكەت كە نۇوسىنگەمى فيدرال بۇ كۆچپەرى و پەنابەرى (BFA) داوىيە. دواى ئەمەت كە بىريارى كۆنايى و يەكلايى دەركرا، دەبى ئەتكە بىدەتەمە دەسەلەتداران.

(m) ئامۇزىڭارى

لە ماوهى پىرسەمى پەنابەرىت دا، راۋىزىڭارى ياسايى سەربەخۇ بۇ تو دابىن دەكريت. ھەروەها، يارمەتىدەرانى خۆجىي و ۋېخكراوه خىرخوازىيەكان (Caritas, Evangelisches Hilfswerk, Diözese) دەتوانن لە ماوهى پىرسەمى پەنابەرى دا بەخۇرایى يارمەتىت بەدن و نوبىنەرايەتىت بىكەن. بىڭومان تو دەتوانىت نوبىنەرايى ياسايى خۆت (پارىزەرى خۆت) بە كار بەيىنەت و خۆت تىچۇو و حەقدەستەكە بىدەت.

3. سزادان:

پىويىستە بىزانتىت ھەندى كىدار، وەك ئەمانەى خوارەوە، رووبەرروو لىپېچىنەمە ياسايىت دەكتەمە:

- ئەگەر لە پىرسەمى پەنابەرىت دا زانىارىي ھەلە لەبارە ناسنامەت يان ئەسلى و رەمچەلەكەت بىدەت بە بېرسان، لە حائىك دا كە بىزانتىت كە ئەو زانىاريانە نادرۇستن، ئەمە خۆت تووشى لىپېچىنەمە ياسايى دەكەيت.
- ئەگەر لە ماوهى پىرسەمى پەنابەرىت دا ئەركى راپورتدا بەجى نەھىئىت، ئەمە خۆت تووشى لىپېچىنەمە ياسايى دەكەيت.
- ئەگەر لە ماوهى پىرسەمى پەسەندىكىرىنت دا، ئەمە سنورە ھەرىمى جوڭرافىيابىانە كە دانراوه بېت بىمزىنەت، ئەمە خۆت تووشى لىپېچىنەمە ياسايى دەكەيت.